

Eduskunnan talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Täydennys työ- ja elinkeinoministeriön lausuntoon 12.10.2022

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen muutoksia vuoden 2023 talousarviossa

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoitukseen sisältyvät ministeriöiden, valtion virastojen ja laitosten käyttöön kohdennetut T&K-varat sekä valtionavut. Valtion T&K-rahoitukseen kohdennetaan rahoitusta monilta eri momenteilta (vuoden 2022 talousarviossa yli 80 momenttia) ja useimmiten vain osa momentin rahoituksesta. Momentit ja T&K-rahoituksen osuus momentin koko rahoituksesta vaihtelee vuosittain. Talousarvion tietojen perusteella useimpien momenttien T&K-osuus ei ole kokonaan arvioitavissa, vaan Tilastokeskus kokoaa tiedot suurelta osin organisaatioille lähetettävään kyselyyn pohjautuen. Näitä tiedonantajien kautta saatuja momenttikohtaisia tietoja Tilastokeskus ei julkista. Tähän muistioon on poimittu merkittävimpiä T&K-rahoitukseen vaikuttavia muutoksia organisaatioittain.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut

Tieteellinen tutkimus on yliopistoissa ja TKI-toiminta ammattikorkeakouluissa annettavan koulutuksen perusta, ja nämä tehtävät ovat lakisääteisiä. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut käyttävät opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta kohdennettavan perusrahoituksensa (yliopistot 1 993 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakoulut 949 miljoonaa euroa vuonna 2023) lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen taloudellisen ja hallinnollisen autonomiansa puitteissa. Myös T&K-toimintaan kohdennettava osuus on korkeakoulun itse päätettävissä. Vuoden 2023 T&K-rahoitukseen kohdistuva osuus on arvioitu edellisten vuosien T&K-rahoitusosuuden perusteella. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut saattavat suunnata perusrahoitusta lisäaloituspaikkojen vuoksi enemmän koulutuspuolelle, joten T&K-osuus voi toteutua arvioitua pienempänä. Lisäksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen T&K-rahoitukseen lasketaan eriä momentilta 29.40.20 Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot.

Lisäykset vuoden 2023 talousarviossa:

- CSC:n tutkimusinfrastruktuuriin 7,5 milj. euroa (kevään 2022 kehysriihen päätös)
- yliopistojen perusrahoituksen indeksikorotukset
- ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen indeksikorotukset
- ammattikorkeakoulujen T&K-toimintaan pysyvä 5 milj. tasokorotus

Yliopistolliset sairaalat

- pysyvä 5 milj. euron tasokorotus (kevään 2022 kehysriihen päätös)

Suomen Akatemia

- 146,5 milj. euroa tasokorotus (leikkauksen peruutus, kevään 2022 kehysriihi)
- kertaluonteinen lisäys EuroHPC (suurteholaskenta) 10 milj. euroa
- Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitukseen pysyvä tasokorotus (leikkauksen peruutus) 25 milj. euroa (kevään 2022 kehysriihen päätös)
- RRF-rahoitus 40,5 milj. euroa vuonna 2022 ja 4,75 milj. euroa vuonna 2023.

Business Finland

Business Finlandin rahoituksesta merkittävä osa kohdistuu myös muuhun kuin kansainväliset tilastokriteerit täyttävään T&K-toimintaan. Vuoden 2023 rahoituksen T&K-osuus on arvioitu viimeisimpien vuosien T&K-osuuksien perusteella kuitenkin niin, että kehysriihen lisäykset on laskettu 100% T&K-toimintaan.

Muutokset vuoden 2023 talousarviossa:

- 60 milj. kertaluonteinen lisäys veturiyritysrahoitukseen (kevään 2022 kehysriihi)
- 63 milj. pysyvä tasokorotus T&K-rahoitukseen (kevään 2022 kehysriihi)
- RRF rahoituksessa huomattava lasku: 234 milj. euroa vuonna 2022 ja 21 milj. euroa vuonna 2023 (rahoituksesta osa muuta kuin T&K-rahoitusta)

Muu rahoitus

- lisäys 10 milj. euroa alueelliseen TKI-toimintaan (TEM)
- lisäys 12 milj. euroa ravinteiden kierrätyksen T&K-toimintaan (YM)
- Hallituskauden määräaikaista lisäyksiä päättyy vuoteen 2022, mm. STM:n hallinnonalalla (kansalliset osaamiskeskittymät, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, eräät erityishankkeet)
- EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin: T&K-rahoituksen osuus laskee arviolta noin 64 milj. eurosta vuonna 2022 noin 33 milj. euroon vuonna 2023.

Taulukossa 1 vuoden 2022 luvut ovat Tilastokeskuksen arvioita ja vuoden 2023 luvut ministeriöiden virkamiesarvioita. Business Finlandin vuoden 2022 lukuihin sisältyy myös vuodelta 2021 siirtyneitä valtuuksia yli 80 miljoonaa euroa, mistä osa kohdistuu muuhun kuin T&K-toimintaan.

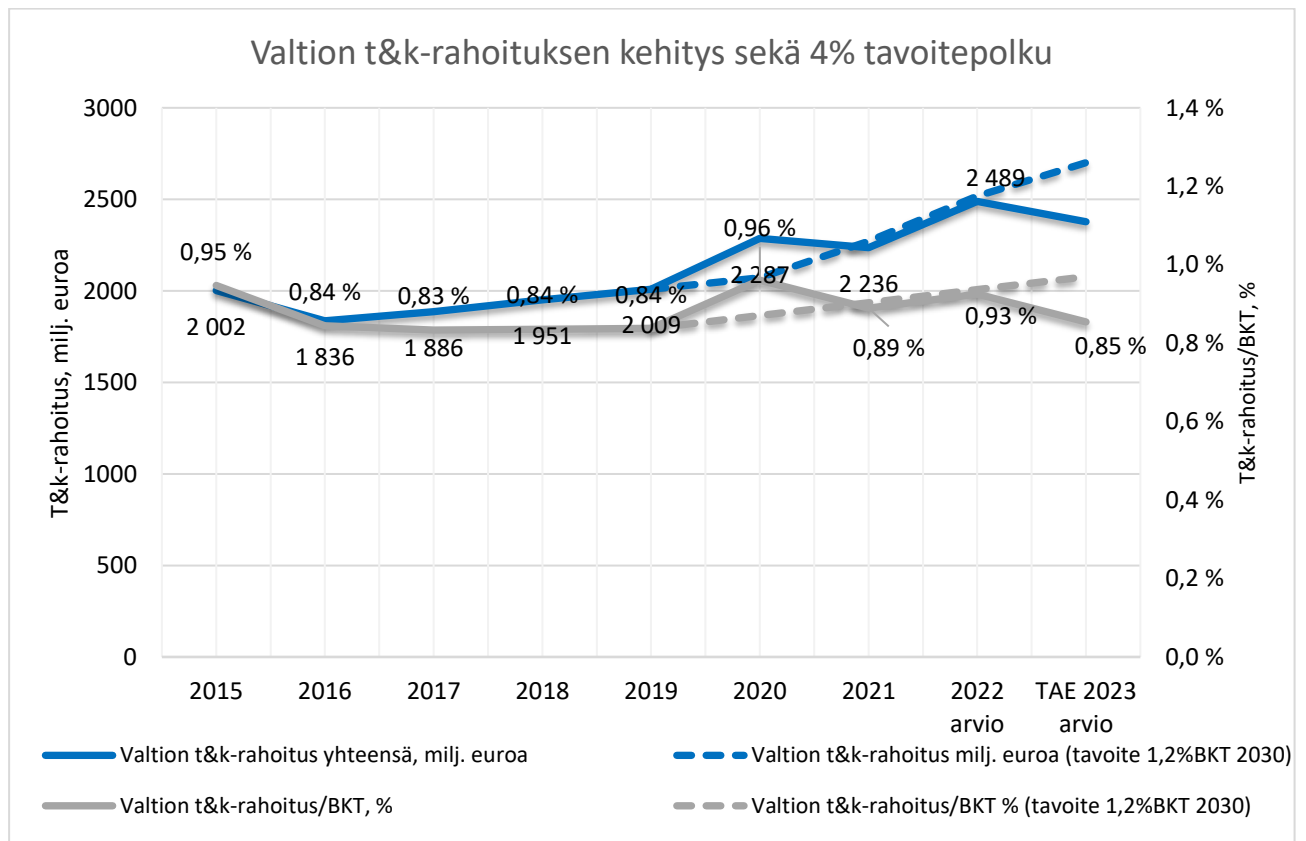
Taulukko 1. Keskeisten valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituserien muutos (arvio), milj. euroa (Lähde: HE TAE2023 Luku 5.3)

	2022 TA	2023 esitys	2023— 2023 muutos	2022— 2023 muutos, %
Yliopistot	722	772	50	7
Ammattikorkeakoulut	90	96	6	7
Valtion tutkimuslaitokset	216	209	-7	-3
— josta VTT	90	87	-3	-3
— josta LUKE	57	57	0	0
Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoidon mukaiseen tutkimustoimintaan	20	30	10	50
Tutkimusorganisaatioiden tutkimusmäärärahat, yhteensä	1 048	1 107	59	6
Suomen Akatemia	477	517	40	8
— josta strateginen tutkimus	56	56	0	0
Business Finland	957	741	-216	-23
— josta t&k-rahoitus ³	741	557	-184	-25
Rahoitusorganisaatioiden T&K- rahoitus, yhteensä	1 218	1 074	-144	-12
Muu valtion T&K-rahoitus	223	198	-25	-11
— josta valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta	9	8	-1	-11
Arvio valtion koko T&K- rahoituksesta	2 489	2 379	-110	-4
Arvio valtion T&K- rahoitusintensiteetistä	0,93 %	0,85 %		

Valtion T&K-rahoituksen kehitys suhteessa 4% tavoitepolkuun

Valtion T&K-rahoituksen – jonka tulisi kattaa noin 30 prosenttia T&K-menojen kokonaisrahoituksesta – osalta hallituskauden tavoitteena on ollut saavuttaa 1,0 prosenttia BKT:sta vuonna 2023 ja 1,2 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2021 valtion T&K-rahoitus oli 0,89 prosenttia BKT:sta ja vuonna 2022 sen ennakoitua olevan 0,93 prosenttia. Vuoden 2023 talousarvioesityksen perusteella rahoituksen arvioidaan laskevan noin 0,85 prosentin tasolle (noin 400 milj. euroa alle 1,0% tavoitetason).

Kuvassa 1 on kuvattu T&K-rahoituksen kehitystä suhteessa 4% tavoitepolkuun. Lähtötasona on vuosi 2019 ja T&K-intensiteetin kasvu on oletettu tasaiseksi siten, että vuonna 2030 intensiteetti olisi 1,2%. BTK-ennusteet ovat valtiovarainministeriön elokuun ennustekierrokselta. Näillä oletuksilla valtion T&K-rahoitus tulisi vuonna 2023 olla 0,97% BKT:sta ja 2 700 miljoonaa euroa. Ero vuoden 2023 talousarvion T&K-rahoitustasoon on noin 320 milj. euroa.

Kuva 1. Valtion T&K-rahoituksen kehitys suhteessa 4% T&K/BKT tavoitteeseen. Lähde: Tilastokeskus T&K-rahoitus valtion talousarviossa sekä hallituksen esitys vuoden 2023 talousarvioksi.